

RADA MIEJSKA W WĄCHOCKU
ul. Wielkowiejska 1
27-215 Wąchock

UCHWAŁA NR LXIX/388/2024
RADY MIEJSKIEJ w Wąchocku
z dnia 27.03.2024 r.

**W sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 t.j.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

Rada Miejska w Wąchocku uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Traci moc uchwała nr XXVII/161/2021 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 1.03.2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

§3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku
mgr Adrian Malinowski

RADA MIEJSKA W WĄCHOCKU
ul. Wielkowiejska 1
27-215 Wąchock

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art.6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U z 2021 r. poz. 1249 tj.) do zadań własnych Gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej. Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc oraz zapewnienie pomocy ofiarom przemocy.

Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku
mgr Adrian Matenczuk

RADA MIEJSKA W WĄCHOCKU
ul. Wielkowiejska 1
27-215 Wąchock

Załącznik do uchwały Nr LXIX/388/2024
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 27.03.2024

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy
Domowej na lata 2024-2030**

Wąchock 2024

Spis treści:

Wprowadzenie.....	2
I. Kontekst prawno-programowy przeciwdziałania przemocy domowej	4
II. Skala zjawiska przemocy w Gminie Wąchock	7
III. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Wąchock	9
IV. Cele działania i oczekiwane rezultaty działań	11
V. Monitoring i ewaluacja programu	15
VI. Źródła finansowania	15

Wprowadzenie

We współczesnym świecie przemoc jest powszechnie obecna. W sposób bezpośredni lub pośredni dotyka wielu osób, epatują ją media, zawierają ją gry komputerowe. Dla niektórych ludzi stanowi metodę rozwiązywania konfliktów, dla innych sposób na pokazanie swojej przewagi, uzyskanie dominacji czy osiągnięcie celów.

Przemoc definiowana jest jako: „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody” Szczególny jej przypadek stanowi przemoc domowa – przede wszystkim z tego względu, że zachodzi pomiędzy bliskimi sobie osobami, stając się niejednokrotnie elementem ich codziennego życia.

Według definicji ustawowej zawartej w **art. 2 ust 1 pkt 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej**, przemoc domowa jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Perspektywa moralna ukazuje przemoc jako krzywdzenie słabszego i z tego punktu widzenia jest złem moralnym. Główne sankcje będą w tym przypadku polegać na potępieniu ze strony członków społeczeństwa. Psychologiczny aspekt obejmuje natomiast bezradność i cierpienie ofiary, a także odsłania mechanizmy wewnętrzne sterujące przemocą i procesy interakcji, zachodzące między sprawcą i ofiarą.

Perspektywa społeczna wskazuje na obyczaje i postawy, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać oraz na zaangażowanie sił społecznych oraz wpływ na sprawy publiczne.

Przemoc domowa może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- 1) **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
- 3) **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego,

poprzez np. niechciane dotykanie, szczygnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;

- 4) **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.
- 5) **zaniedbanie** - polegające na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną, czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

Stosowanie przemocy destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Jej skutkiem mogą być nie tylko bezpośrednie szkody w sferze zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także długotrwałe negatywne konsekwencje dla rozwoju dzieci. Specyfika tego zjawiska powoduje, iż jest ono trudne do rozpoznania. Niejednokrotnie ofiary trzymają je w tajemnicy, m.in. ze względu na związek emocjonalny ze sprawcą, obawę przed ostracyzmem społecznym, brak wiary w możliwość zmiany sytuacji czy traktowanie problemu jako prywatnej sprawy rodziny. Z powyższych względów trudno określić, jak duża jest skala przemocy domowej w Polsce.

Niniejszy dokument pn. *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030* został opracowany, aby zwiększyć efektywność wysiłków podejmowanych przez lokalne służby społeczne, zarówno publiczne (np. ośrodek pomocy społecznej) jak i niepubliczne (np. stowarzyszenia), bez względu na stopień ich sformalizowania (instytucje, organizacje społeczne, grupy samopomocowe itp.).

Program składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wąchock oraz założeń wdrożeniowych, służących rozwiązywaniu tego problemu, które łączą interdyscyplinarne procedury, metody i narzędzia stosowane na różnych poziomach: profilaktyki, interwencji, terapii i kompensacji.

Nieodzownym ich elementem jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty programu.

I. Kontekst prawno-programowy przeciwdziałania przemocy domowej

Problem przemocy, który negatywnie wpływa na funkcjonowanie osób oraz całych rodzin nim dotkniętych, znajduje swoje odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie.

Zadania państwa w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar mają swoje źródło w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* W świetle jej art. 18: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast zgodnie z art. 71 ust. 1 „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.”

Wyjątkowej ochronie Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ponadto prawa dzieci, albowiem, każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją” (art. 72 ust. 1).

Uregulowania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej znajdują się w

szeregu aktów prawnych, wśród których należy wymienić w szczególności:

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.);
- **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (t.j. Dz. U. 2023r., poz. 1426 z późn. zm.);
- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny** (t.j. Dz. U z 2024 r., poz. 17);
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego** (t.j. Dz. U z. 2024 r., poz. 37);
- **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy** (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 127);
- **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy** (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809).
- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"** (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870)

Kluczowym aktem prawnym jest cytowana wcześniej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy

domowej. Określa ona zadania różnych organów państwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą domową, a także wobec osób ją stosujących. Już preambuła ustawy wskazuje, że „władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W świetle art. 6 ust. 2 tejże ustawy do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych wspierających osoby dotknięte przemocą.

W zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, zgodnie z art. 9 ww. ustawy, organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi. Mogą m.in. zlecać realizację zadań określonych w ustawie z zastosowaniem trybu przewidzianego w *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571 t.j.).

Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej gmina realizuje w szczególności poprzez zespoły interdyscyplinarne, powoływane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W ich skład wchodzi przede wszystkim przedstawiciele jednostek

organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi. W pracy zespołu mogą też uczestniczyć prokuratorzy lub przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania zaplanowane w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej, a jego zadaniem jest, w świetle art. 9b ustawy, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, głównie poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej;
- 6) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową w indywidualnych przypadkach. Do ich zadań należy przede wszystkim opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec tych rodzin oraz ich efektów. Istotne w zakresie uregulowań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej procedury „Niebieskiej Karty”, w oparciu o którą podejmowane są interwencje w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, bez konieczności uzyskania zgody tej rodziny (art. 9d). Obejmuje ona ogół czynności, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Szczegółowe zasady jej stosowania zawiera *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870). Zarówno w pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, jak i samym stosowaniu procedury „Niebieskie Karty”, nieodzownym czynnikiem, wykraczającym poza uwarunkowania ustawowe, jest komunikacja i współpraca międzyinstytucjonalna, służąca sprawnej diagnozie oraz skutecznemu działaniu.

Obok uregulowań prawnych, które wytyczają ramy możliwych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, należy również uwzględnić założenia dokumentów strategicznych i programowych różnych szczebli, wskazujących główne cele i kierunki polityki społecznej w tym obszarze.

Niniejszy program kładzie nacisk na rozwój profilaktyki, jako skutecznej formy pomocy w sytuacjach, gdy nie występuje jeszcze zjawisko przemocy, ale osoba może być tym zjawiskiem zagrożona.

II. Skala zjawiska przemocy domowej w gminie Wąchock

W 2023 r w Gminie Wąchock, według Urzędu Miasta i Gminy w Wąchocku zameldowanych było 6448 osoby z których 6,6% funkcjonowało w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Wsparciem objęto 187 rodzin, w których przebywało 428 osoby.

Wśród najczęściej występujących powodów udzielania świadczeń należy wskazać następujące :

1. Ubóstwo (109 rodzin; 211 osób);
2. Bezrobocie (100 rodzin; 236 osoby)
3. Niepełnosprawność (61 rodzin; 104 osób)
4. Potrzeba ochrony macierzyństwa (30 rodzin; 148 osoby)
5. Długotrwała lub ciężka choroba (25 rodzin; 58 osób)
6. Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (24 rodziny; 101 osób)

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w Gminie Wąchock w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Liczba osób którym przyznano świadczenie	289	298	271	285
Liczba rodzin	207	207	180	187
Liczba osób w rodzinach	454	475	425	428

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Wąchock

Występowanie zjawiska przemocy wśród mieszkańców Gminy Wąchock potwierdzają informacje uzyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy domowej , Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach i Prokuratury Rejonowej w Starachowicach w zakresie interwencji domowych mających znamiona przemocy, ilości sporządzonych Niebieskich Kart oraz ilości postępowań przygotowawczych do Sądu Rejonowego w Starachowicach oraz ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Tabela Nr 2

Lata	Ilość interwencji domowych mających znamiona przemocy	Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w tym:			Ilość sporządzonych Niebieskich Kart
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	
2020	49	48	1	0	49
2021	42	32	10	0	42
2022	45	40	5	0	45
2023	40	39	1	0	40

Źródło: opracowania własne na podstawie danych Komendy Powiatowej w Starachowicach

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika że w 2021 r. zgłoszonych było 7 wniosków o podjęcie leczenia odwykowego przez mieszkańców Gminy Wąchock z czego 5 spraw skierowano do Sądu Rejonowego. W 2022 r. do GKRPA wpłynęło 16 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu z tego 10 osób skierowano do Sądu Rejonowego o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego. W 2023 r. do GKRPA wpłynęło 16 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego, z czego 12 osób zostało skierowane do Sądu Rejonowego o podjęcie leczenia przymusowego.

Z obserwacji pracowników socjalnych, członków Zespołu Interdyscyplinarnego wynika iż w większości przypadków zjawisku przemocy w gminie sprzyja bezrobocie, zła kondycja finansowa w rodzin, niskie wykształcenie oraz nadużywanie alkoholu. Wzrost liczby Niebieskich Kart wskazuje na fakt, że przemoc domowa jest zgłaszana coraz częściej, jednakże istnieją sytuacje, gdzie kobiety dotknięte przemocą niechętnie wyrażają zgodę na rozpoczęcie procedury „Niebieskiej Karty”, a w przypadku gdy już zgłoszą problem i pracownicy rozpoczną procedury w tym kierunku, wycofują się z podjęcia dalszych działań skierowanych na sprawcę przemocy.

III. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Wąchock

Gminny system przeciwdziałania przemocy domowej obejmuje instytucje działające w obszarze usług społecznych, takich jak pomoc społeczna, oświata i wychowanie, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne.

Są to w szczególności następujące:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąchocku;
- Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach;
- Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Wąchocku;
- Urząd Miasta i Gminy Wąchocku;
- Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku
- Rady Osiedlowe, Sołtysi i Rady Sołeckie;
- Zespół Placówek Oświatowych w Wąchocku ;
- Szkoła Podstawowa w Wielkiej Wsi;
- Szkoła Podstawowa w Parszowie.

MGOPS w Wąchocku jest podstawową jednostką organizacyjną Gminy Wąchock w systemie pomocy społecznej. Realizuje on ustawowe zadania gminy w zakresie pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, polegające w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń; pracy socjalnej; analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej pracownicy MGOPS m.in. są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz biorą udział w spotkaniach grup roboczych. MGOPS

odgrywa ponadto istotną rolę w procesie diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinach, pracy z rodzinami poprzez rolę asystenta rodziny oraz budowania świadomości społecznej w zakresie dysfunkcji rodzin.

Zgodnie z art. 9a ust 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, działania na terenie gminy są podejmowane przede wszystkim w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania Gminy Wąchock w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej określonej w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w Uchwale Nr LXII/344/2023 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Wąchocku zmienionej Uchwałą Nr LXIV/358/2023 rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 30 października 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały nr LXII/344/2023 rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Wąchocku.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku w skład zespołu wchodziło 10 członków, tj. trzech pracowników socjalnych MGOPS, dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach, asystent rodziny, członek Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąchocku, 1 pielęgniarka Samorządowego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Wąchocku, reprezentant Stowarzyszenia „Przyjazna Wieś Rataje”, kurator zawodowy, dyrektor Zespołu Placówek Oświatowych w Wąchocku.

Pomoc i wsparcie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz przemoc, udzielane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąchocku w Wąchocku, która inicjuje działania w zakresie m.in. zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Zespół Interdyscyplinarny podejmuje również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Istotnym elementem gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej jest policja.

Funkcjonariusze z Powiatowej Komendy Policji w Starachowicach w szczególności podejmują działania interwencyjne w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, diagnozują problem przemocy domowej w odniesieniu do działań Policji, współpracują w realizacji planu pomocy opracowanego dla indywidualnego przypadku, monitorują sytuację osób dotkniętych przemocą, dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efekty tych działań, realizują działania prewencyjne w środowiskach zagrożonych przemocą.

W zakresie profilaktyki przemocy domowej oraz wczesnej diagnozy tego zjawiska warto również zwrócić uwagę na rolę szkół funkcjonujących w Gminie Wąchock. Realizują one szereg działań edukacyjnych, a także biorą udział w programach i kampaniach społecznych. Uczniowie mogą liczyć na pomoc pedagogów szkolnych i wychowawców, na bieżąco monitorowana jest ich sytuacja szkolna i rodzinna, a w pracy dydaktycznej i wychowawczej uwzględnia się indywidualną sytuację każdego ucznia. Przedstawiciele oświaty mogą również podejmować działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”.

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych uczestniczy także przedstawiciel służby zdrowia – pielęgniarka środowiskowa, której rola jest szczególnie ważna w profilaktyce i wczesnej diagnozie zjawiska przemocy domowej. W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej warto również wskazać instytucje powiatowe, których

zakres zadań obejmuje kwestie przemocy domowej i które są dostępne dla mieszkańców Gminy Wąchock. Główną jednostką pomocy społecznej w Powiecie Starachowickim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach. Istotną rolę mogą również odgrywać organizacje pozarządowe, które realizują na terenie Gminy Wąchock i na rzecz jej mieszkańców działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym.

IV. Cele, kierunki i oczekiwane rezultaty działań

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030 skierowany jest głównie do ofiar przemocy domowej, sprawców przemocy domowej, świadków sytuacji przemocy, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, a także do całej społeczności lokalnej.

Wszystkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji osób doznających przemocy domowej, jak i ochronie rodzin nią zagrożonych. Aby efektywnie zapobiegać problemowi oraz zwalczać niepożądane zachowania, konieczne jest wzmacnianie kompleksowości i spójności systemu wsparcia opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, w tym zwłaszcza różnorodnych form profilaktyki oraz dostępu do specjalistów.

Z tego względu szczególnie nacisk powinien być położony na działania prewencyjne wyprzedzające wystąpienie różnych przejawów niedostosowania społecznego oraz będących ich skutkiem sytuacji kryzysowych. Działania profilaktyczne skupiające się na edukacji społecznej poradnictwie i samopomocy powinny być adresowane do osób zagrożonych przemocą domową, a także do ogółu mieszkańców gminy.

Drugi ważny obszar, w ramach którego powinny być realizowane działania Programu, dotyczy interwencji służb społecznych. Szczególного znaczenia nabiera tu wzmacnianie potencjału osób i instytucji „pierwszego kontaktu” do skutecznego reagowania na sygnały mogące świadczyć o wystąpieniu przemocy w danej rodzinie. Ponadto należy dążyć do zwiększania dostępności oraz jakości oferty w zakresie pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej. Sankcje karne, towarzyskie czy moralne odnoszące się do sprawców przemocy są niezbędne, nie powinny jednak stanowić głównej formy reagowania państwa i społeczeństwa na problem.

Biorąc pod uwagę powyższe, jak również uwarunkowania prawno-programowe oraz diagnozę problemu wraz z określeniem zasobów gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Wąchock, zdefiniowano cel główny oraz cele szczegółowe Programu. Zostaną one osiągnięte w wyniku realizacji zadań, których katalog uporządkowano według trzech kluczowych obszarów, którymi są:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wąchock.
2. Zwiększenie pomocy w zakresie ochrony ofiar przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc .

Cele będą realizowane przez:

1. budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
2. zmianę mentalności i uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy przemocy domowej,
3. diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy,

4. podnoszenie kompetencji służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
5. udzielanie pomocy ofiarom przemocy domowej np. umieszczanie w ośrodkach wsparcia pomoc psychologiczna, pomoc prawną,
6. oddziaływanie na sprawców przemocy domowej poprzez grupy robocze i kierowanie na zajęcia korekcyjno-edukacyjne.

Cele będą realizowane przez poniższe działania:

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Wąchock

DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI
<p>1. Systematyczna edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych na temat skutków przemocy oraz możliwości przeciwdziałania przemocy domowej.</p> <p>2. Publikowanie na stronach internetowych, tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji realizujących działania w zakresie przemocy domowej, informacji na temat lokalnego systemu pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.</p> <p>3. Zakup i rozpowszechnianie broszur oraz ulotek edukacyjnych dot. zjawiska przemocy domowej.</p> <p>4. Ujęcie problematyki przemocy domowej w szkolnych programach profilaktycznych.</p> <p>5. Prowadzenie spotkań edukacyjnych dla rodziców, dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji i grach komputerowych.</p> <p>6. Organizowanie wśród dzieci i młodzieży konkursów np. plastycznych o tematyce przemocy domowej.</p> <p>7. Rozpowszechnianie telefonów zaufania "Niebieska linia", "Pomarańczowa linia".</p> <p>8. Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujących zachowania nieagresywne.</p> <p>9. Prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych funkcji</p> <p>10. Dobra współpraca członków Zespołu Interdyscyplinarnego- prowadzenie skoordynowanych, skutecznych działań w środowiskach zagrożonym przemocą domową, poprzez:</p>	<p>Urząd Miasta i Gminy</p> <p>MGOPS Placówki oświatowe</p> <p>MGOK MGBP</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>MGOPS</p>	<p>Praca ciągła</p>

<ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie problemu przemocy domowej, - opracowanie metodologii zbierania informacji o przemocy domowej, - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonym przemocą mających na celu zatrzymanie przemocy, - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową w oparciu o procedurę "Niebieska karta". - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach. - rozpowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc ofiarom przemocy. - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową. - monitorowanie przez grupy robocze sytuacji rodzin w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych przemocą. - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy domowej oraz efektów tych działań. 11. Systematyczne podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 12. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy 	<p>Placówki oświatowe</p> <p>Policja (dzielnicowi)</p> <p>Kurator sądowy</p> <p>MGOPS SZOZ</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Policja</p>	
---	---	--

2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.

DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań interwencyjnych przez dzielnicowych i innych działań prewencyjnych w sprawach gdzie ujawniono zagrożenia przemocą domową. 2. Izolowanie sprawców od ofiar przemocy. 3. Analiza wniosków składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe. 4. Analiza wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o występowaniu przemocy domowej. 5. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Starachowicach o podjęcie leczenia odwykowego przez osoby nadużywające alkohol i stosujących przemoc. 6. Analiza skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc prowadzonych 	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>MGOPS</p> <p>Policja (dzielnicowi)</p> <p>GKRPA</p> <p>Placówki oświatowe</p>	<p>Praca ciągła</p>

<p>przez instytucje zaangażowanie w niesienie pomocy ofiarom przemocy.</p> <p>7. Motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w kompleksowym programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy domowej.</p> <p>8. Uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy domowej poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, • wydanie zakazu zbliżania się wobec osoby stosującej przemoc domową, • wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy, • zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej, • występowanie do sądu o zastosowanie środków zapobiegawczych mających na celu odizolowanie sprawcy przemocy domowej, • występowanie do sądu o zastosowanie środków karnych wobec osób stosujących przemoc domową. 	<p>MGOPS</p> <p>Policja</p>	
--	-----------------------------	--

3. Zwiększenie pomocy i ochrona ofiar przemocy domowej.

DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI
<p>1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • medycznej • psychologicznej • pedagogicznej • prawnej • socjalnej • zawodowej • rodzinnej <p>2. Motywowanie osób do podejmowania działań interwencyjnych w oparciu o procedurę "Niebieska Karta".</p> <p>3. Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę "Niebieska Karta".</p> <p>4. Kierowanie ofiar przemocy do Punktu Konsultacyjnego.</p> <p>5. Udzielenie pomocy materialnej rodzinom w</p>	<p>MGOPS</p> <p>SZOZ</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>MGOPS.</p> <p>GKRPA</p>	<p>Praca ciągła</p>

<p>których występuje przemoc.</p> <p>6. Kierowanie wniosków do sądu o obowiązku przymusowego leczenia odwykowego w stosunku do osób, które nadużywają alkoholu i są sprawcami przemocy domowej.</p> <p>7. Tworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych.</p> <p>8. Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej.</p> <p>9. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych i kierowanych do osób doznających przemocy domowej</p> <p>10. Realizowanie pomocy przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock</p>	
--	--	--

V. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring oraz ewaluacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej to dwa ważne procesy, które powinny zachodzić równolegle z jego realizacją. Pierwszy z nich pozwala sprawdzać, czy zaplanowane działania są wdrażane w założony sposób, natomiast drugi skupia się na ocenie, czy osiągnięto cele i rezultaty. Regularna weryfikacja stanu realizacji poszczególnych zadań pozwoli uchwycić różnice pomiędzy przyjętym planem a jego faktycznym wykonaniem, przy czym analizowane powinny być informacje o charakterze zarówno ilościowym i jakościowym, w celu odpowiedzi na pytania: „Co, kiedy i jak zostało wykonane?”.

Monitoring Programu powinien być przeprowadzany corocznie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku na podstawie danych i informacji, będących w posiadaniu MGOPS, jak również pozyskanych od poszczególnych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu. Powinny to być dane roczne z uwzględnieniem ich dostępności na moment przeprowadzania monitoringu.

Ewaluacja Programu powinna zostać przeprowadzona najpóźniej w ostatnim roku jego realizacji a jej wyniki posłużą zaplanowaniu efektywnych i skutecznych działań w następnej perspektywie czasowej. W procesie całościowej oceny Programu możliwe jest wykorzystanie pytań ewaluacyjnych, np.:

- w jakim stopniu zakładane cele zostały osiągnięte?
- czy program przyczynił się do rozwiązania lub zminimalizowania zdiagnozowanych problemów?
- jakie były sukcesy, a jakie przeszkody napotkało wdrażanie programu?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych?
- czy zrealizowane w ramach programu inicjatywy pobudziły kolejne przedsięwzięcia?
- czy osiągnięte efekty nie zostały uzyskane kosztem pogorszenia sytuacji osób i instytucji nie objętych programem?

Wnioski oraz rekomendacje wypracowane w toku monitoringu i ewaluacji

wspomogą zarządzanie informacjami oraz proces decyzyjny, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach problemowych.

VI. Źródła finansowania

Program będzie finansowany:

- ze środków własnych Gminy Wąchock,
- z otrzymanych dotacji,
- z innych źródeł

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Malinowski